

Družine brez matice je najbolje takoj združiti z močno družino, ki ima matico. Reševanje družine, v kateri gospodari trotovka ali lažna matica, ekonomsko ni opravičljivo in prav je, da takšno družino združimo z močno.

Količina in kakovost hrane

Uspešno prezimljena čebelja družina mora imeti v tem obdobju v panju tri do štiri sate pokritega medu, to je 6–7 kg medu s cvetnim prahom. Kar takoj si zapomnimo, da je treba pri presojanju zalog računati, da je na 1 dm² sata na obeh straneh skupaj 300 g medu, če je ta pokrit. Če v panju ni dovolj hrane, pravzaprav nimamo druge izbire, kot da jo čebelam dodamo. Iz rezerve jim dodamo medene sate z nastrganimi pokrovc, da se čebele ne trudijo še z odkrivanjem medu. Če takih satov nimamo, jim lahko v sate nalijemo gosto medeno tekočino, če pa ni več prehladno, jih lahko nakrmimo tudi s sladkorno raztopino.

Številni čebelarji spomladi prisegajo na uporabo krmnih pogač. Pri tem moramo biti zelo previdni, saj čebele za predelavo te hrane potrebujejo več vode, to pa utegne ob mrazu in slabem vremenu povzročiti nemalo težav. Ob zdajšnjem zelo spremenljivem vremenu s hitrimi ohladitvami obstaja nevarnost, da čebele ne bodo sposobne ogrevati celotne zalege. Posledica tega je pojav prehlajene zalege, grize, noseme itd.

Zdravstveno stanje čebel

Med temeljitim spomladanskim pregledom čebelijih družin moramo biti še posebej pozorni na nosemo. Mrtvice čebel iz tistih družin, v katerih posumimo v bolezen, je treba poslati v analizo veterinarski ustanovi. Ker je treba nose mavost zatirati po zakonu, je čebelar dolžan prijaviti sum, da je družina okužena s to boleznijo. Če je z laboratorijskimi

analizami in s kliničnimi znamenji ugotovljena akutna oblika te bolezni, bo potrebne ukrepe v okuženem čebelnjaku odredil veterinar NVI.

Prav tako je za zdravstveno stanje čebelje družine pomembno, koliko varoj je še ostalo v družini. Zaradi tega je nujno, da čebelar nenehno preverja naravni odpad varoj. V tem obdobju moramo biti pozorni na družine, pri katerih smo po zadnjem zdravljenju ugotovili večji odpad varoj. V teh družinah bomo morali v nadaljevanju čebelarskega leta, ob medenju, izvajati različne vrste apitehničnih ukrepov (gradilni sat, odzemanje pokrite zalege, ometenci itd). Če načrtno izvedemo več apitehničnih ukrepov zapored, lahko razvoj varoj preprečimo za več generacij in na ta način vzdržujemo njihovo populacijo v družini na še dopustni ravni.

Konec marca in aprila moramo biti pozorni na znake hude gnilobe čebelje zalege. Ob pojavu suma ali kliničnih znamenj te bolezni nemudoma pokličemo veterinarja NVI.

Med temeljitim spomladanskim pregledom čebelijih družin imamo možnost, da si med delom nekoliko bolje ogledamo tudi zunanost in lastnosti čebel v posameznih družinah. Še posebej moramo biti pozorni na tiste čebele družine, pri katerih smo opazili čebele delavke z rumenimi obročki. V njih bomo morali letos obvezno zamenjati matice in uničiti čim več trotovske zalege, po možnosti pa kar vso.

Temeljite spomladanske pregled čebelijih družin nam pove, s kakšnimi možnostmi in pod kakšnimi pogoji lahko zastavimo čebelarjenje v sezoni, ki je pred nami. Čebelar mora poznati vse dejavnike, ki ovirajo razvoj čebelje družine, jih pravočasno prepoznati in ustrezno ukrepati. To zahteva veliko dela in truda, vendar se splača. Vsa opažanja pri pregledu čebelijih družin si je treba zapisati, saj nam bodo ti zapiski v pomoč pri prihodnjem delu. ■

Srečanje povezave SUPER-B in povabilo k sodelovanju v spletni anketi

Danilo Bevk*, danilo.bevk@nib.si

Prvi teden lanskega novembra sem se kot slovenski predstavnik na Malti udeležil letnega srečanja povezave, poimenovane SUPER-B. Povezava združuje raziskovalce, ki so vključeni v varovanje oprasovalcev in trajnostno upravljanje z njimi.

Namen združenja je povezovanje znanja na področju oprasovanja. V okviru povezave deluje več delovnih skupin. Prva se ukvarja s koristmi, ki jih ima

družba od oprasovanja. Pri tem se ne omejuje samo na neposredno pridelavo hrane, ampak gleda tudi širše koristi, ki jih imamo na primer zaradi ohranjanja biotske pestrosti.

Druga skupina združuje ljudi, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem »servisa oprasovanja«, tretja je namenjena varovanju oprasovalcev oziroma oprasovanja, četrta pa se ukvarja z vzroki za

* dr., Nacionalni inštitut za biologijo

izginjanje oprasovalcev. Posebna skupina se ukvarja še s prenosom znanja različnim ciljnim skupinam, povezanim z oprasovanjem.

Še ne tako davno je oprasovanje veljalo za nekaj samoumevnega. Ponekod že spoznavajo, da temu ni tako. Populacije medonosne čebele in divjih oprasovalcev so se zlasti na območjih z zelo intenzivnim kmetijstvom tako zmanjšale, da je treba oprasovanje zagotoviti načrtno, bodisi v dogovoru s čebelarji bodisi z nakupom čmrljih družin ali celo bub čebel samotark. Oboje seveda ni zastoj.

Na srečo stanje v Sloveniji še ni tako kritično. Da je temu tako, gre zahvala predvsem razmeroma velikemu številu čebelarjev in naravnim danostim, ki preprečujejo, da bi ozemlje naše države tako zlahka spremenili v eno samo veliko njivo, kot so to na primer storili Nizozemci. V Sloveniji imamo zato kljub negativnim trendom še vedno razmeroma pestre združbe divjih oprasovalcev. Seveda pa z nadaljnjo intenzifikacijo kmetijstva lahko vse to tudi hitro zapravimo.

Čeprav je velik del kmetijstva neposredno odvisen od oprasovanja, je to hkrati (sicer nehote) tudi zelo pomemben dejavnik ogrožanja oprasovalcev. Zaradi različnih interesov in nerazumevanja se ponekod v Evropi pojavljajo celo konflikti med čebelarji in kmetovalci, čeprav bi morali biti največji zavezniki. Velik izziv za prihodnost je zato zagotoviti razvoj, produktivnost in konkurenčnost kmetijstva, hkrati

V okviru povezave SUPER-B poteka raziskava o odnosu do oprasovanja. Za tam namen sta pripravljena dva spletna vprašalnika, eden za čebelarje in eden za kmetovalce. Raziskava poteka pod vodstvom Univerze v Readingu (Združeno kraljestvo). Vprašalnik je preveden v več kot deset jezikov, slovenska različica pa je dostopna na povezavi: https://readingagriculture.eu.qualtrics.com/jfe/form/SV_7OKWrt1UpgSHGXH. Vsem, ki ste vprašalnik že izpolnili, se za sodelovanje najlepše zahvaljujem, vse druge pa prijazno vabim k sodelovanju. Anketa je anonimna, namenjena je tako ljubiteljskim kot profesionalnim čebelarjem, izpolnjevanje vprašalnika pa vam bo vzelo največ 20 minut. Vprašalnik so sicer sestavili britanski kolegi, zato mogoče kako vprašanje ni povsem primereno za naše razmere. Vaše sodelovanje v raziskavi je pomembno zato, da so izraženi tudi pogledi slovenskih čebelarjev, saj ti niso nujno enaki pogledom čebelarjev v drugih državah. Ob morebitnih težavah mi lahko pišete na e-naslov: danilo.bevk@nib.si. Po elektronski pošti vam lahko pošljem tudi povezavo do ankete. Vnaprej hvala za sodelovanje!

pa ohraniti ekosisteme in njihove storitve, vključno z oprasovanjem. K dosegu tega cilja bo prispevala tudi povezava SUPER-B. ■

Novice iz sveta

Brazilija

V zgodnjih osemdesetih letih prejšnjega stoletja so se po Južni Ameriki začele širiti agresivne afrikanizirane čebele, imenovane tudi čebele morilke (killer bees), ter izpodrivati italijanske čebele (*Apis mellifera ligustica*), ki so bile do tedaj na tej celini v večini. Iz strahu pred njihovim popolnim izginotjem so se čebelarji strokovnjaki leta 1984 odločili, da bodo na komaj 18 km² velikem otoku Fernando De Noronha, ki je 350 km oddaljen od vzhodne obale Brazilije, naselili 20 družin čiste italijanske čebele.

Znano je, da so afrikanizirane čebele, ki so zelo napadalne, odporne proti varojam, to pa seveda ne velja za evropske rase. Z afrikanizirami čebelami namreč brez dobre zaščite pred piki sploh ni mogoče delati. Na omenjenem otoku naj bi vzrejali matice zato, da bi jih pozneje parili z afrikanizirami troti in tako zmanjšali napadalnost afrikaniziranih čebeljih družin.

Vse pripeljane italijanske čebele so bile napadene z varojami, vendar jih niso nikoli zdravili. Stopnja okuženosti je dosegla mejo 20 odstotkov, vendar je nikoli ni presegla. Pri tako hudi napadenosti z varojami čebelje družine v Evropi že propadejo. To je bil

do tedaj v svetu edinstven primer, da je ena izmed evropskih ras medonosne čebele preživela več kot četrto stoletje brez zatiranja varoj. Ko so matice z otoka Fernando De Noronha prepeljali v Nemčijo in tam z njimi naredili nove družine, so te sčasoma pomrle, ostale pa so le tiste, ki so jih zdravili.

Dandanes se znanstveniki sprašujejo, zakaj so čebele na omenjenem otoku preživele brez zatiranja varoj. Proti varojam niso imune niti afrikanizirane čebele, njihova stopnja okuženosti pa je podobna tisti pri italijanskih na samotnem otoku Fernando De

Otok Fernando De Noronha

Foto: Franc Šivic